

KESKI-POHJANMAAN MAAKUNNAN SIIRTYMÄSUUNNITELMA VÄHÄHIILISEEN ENERGIATALOUTEEN: LAUSUNTOMATERIAALI

Keski-Pohjanmaan maakunnan siirtymäsuunnitelma vähähiiliseen energiatalouteen sai lausuntokierroksella 22.9.-6.10.2021 kahdeksan lausuntoa.

Lausunnot olivat keskenään hyvin samansisältöisiä. Erityisen hyvänä pidettiin menettelyä, että valmistelun tukena olleessa JTF-koordinaatioryhmässä on ollut mahdollista käydä keskustelua kansallisesta valmistelusta ja siihen liittyvistä linjauksista. Lausunnoissa todetaan, että siirtymäsuunnitelma vastaa hyvin aiemmassa suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa esille tulleita toimenpide-ehdotuksia.

Suunnitelman tilannekuvaa pidettiin oikeana. Lausuntojen mukaan suunnitelmassa on hyvin nostettu esiin turpeen energiakäytön vaikutukset ja samalla nostettu esiin turpeen merkittävä käyttötarve kuiviketurpeena eläintuotannossa. Tärkeänä pidettiin myös alueella jo nyt tulevia merkittäviä toimia uusituvan energian ympärillä, kuten tuulivoimapuistot sekä akkuarvoketjun laajentuminen erityisesti litiumkaivoksen osalta. Kaikki nämä tulevat vaatimaan merkittävästi työvoimaa, uutta osaamista ja investointeja.

Kaustisen seutukunta esittää lausunnossaan, että rahoitettavien hankkeiden ja muiden kehittämis- ja investointitoimien arvioinnissa käytetään kohdistumisvaikutusta Kaustisen seudulle painoarvoltaan suurimpana kriteerinä. Lisäksi Kaustisen seudun kunnilla tulisi olla myös mahdollisuus vaikuttaa rahoitettaviin hankkeisiin.

Tällä hetkellä käytössä olevan tiedon mukaan JTF-rahoituksella rahoitettavien hankkeiden arvioinnissa ei ole mahdollista käyttää maakunnan sisäisiä alueellisia painotuksia tai rahoitusta alueellisesti kohdentavia kriteereitä. Rahoituksen kohdentuminen siirtymästä eniten kärsiville alueille varmistetaan hankkeiden toimenpiteitä arvioitaessa. JTF-rahoituksella rahoitettavien hankkeiden toimenpiteillä on vastattava energiaturpeen nostosta luopumisen aiheuttamiin haittavaikutuksiin, mikä määrittää sen, että rahoitettavat hankkeet tulevat myös alueellisesti kohdistumaan siirtymästä eniten kärsiville alueille.

Keski-Pohjanmaan liiton on noudatettava EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen välittävän toimielimen lakisäätöisiä tehtäviään hallinto- ja valvontajärjestelmän määrittämällä tavalla. Täten JTF-rahoitusta hakevien hankkeiden arvioinnissa ja valinnassa tulee säilyttää välittävän toimielimen ja sen sisällä itsenäisesti toimivan rahoitusryhmän ehdoton riippumattomuus. Kaikki EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen kautta rahoitettavat hankkeet käsitellään maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä, jonka hyväksynnän hankkeiden on saatava, ennen kuin rahoitusta voidaan myöntää.

Lausuntojen kritiikki kohdistui suunnitelman taustalla oleviin EU:n ja Suomen kansallisiin tavoitteisiin vähentää energiaturpeen käyttöä. Tehdyt poliittiset ratkaisut ovat johtaneet tavoiteltua nopeampaan turvetuotannon vähenemiseen. Tämä on aiheuttanut ongelmia niin turpeen tuottajille kuin käyttäjille. Turvetuottajille luvatut korvaukset ovat riittämättömiä ja toteutuvat liian hitaasti. Myöskään JTF:llä ei voida tukea suoraan ja tehokkaasti niitä yrityksiä ja ihmisiä, jotka ovat siirtymässä eniten kärsiviä.

Lausunnoissa esitetyt yksityiskohtaiset muutosesitykset on huomioitu.